

Svar på skriftligt spörsmål SSS 98/2025 rd

Svar på skriftligt spörsmål om tagande i förvar av barnfamiljer

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 98/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Inka Hopsu /gröna m.fl.:

Hur ämnar regeringen säkerställa att tagande i förvar inte sker i strid med barnens bästa och

vilka alternativ ämnar regeringen utveckla för tagande i förvar av barnfamiljer?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Regeringen har förbundit sig att i sin invandringspolitik iaktta människorättskonventioner och andra internationella avtal, skyldigheter enligt EU-lagstiftningen och rättsstatsprincipen. EU-lagstiftningen förutsätter att barnets bästa beaktas i första hand när en minderårig hålls i förvar. Enligt utlänningslagen ska det i beslutsfattande som sker med stöd av den lagen och som gäller ett barn fästas särskild uppmärksamhet vid barnets bästa samt vid omständigheter som hänför sig till barnets utveckling och hälsa.

Enligt EU:s mottagningsdirektiv får minderåriga i regel inte tas i förvar, utan de ska placeras i lämplig inkvartering, och i fråga om familjer ska man i regel använda alternativa åtgärder till förvar till stöd för familjens sammanhållning. Enligt EU:s återvändandedirektiv ska ensamkommande barn och familjer med minderåriga endast hållas i förvar som en sista utväg och under en så kort tid som möjligt.

I de flesta fall tas personer i förvar i Finland för att säkerställa avlägsnande ur landet, varvid det är fråga om tagande i förvar enligt återvändandedirektivet. Genom att hålla personen i förvar strävar man efter att förhindra att personen eventuellt försvinner innan beslutet om avlägsnande ur landet verkställs. Inte heller då tas ett barn som är med sin familj i regel i förvar, utan barnet placeras tillsammans med sin andra vårdnadshavare på en öppen förläggning i anslutning till förvarsenheten. I familjer med ensamförsörjare kan man dock bli tvungen att ta barnet i förvar för att upprätthålla familjebanden.

I utlänningslagen fastställs strikta förutsättningar för tagande i förvar av barn. Tagande av barn i förvar förutsätter för det första att det finns en lagstadgad allmän och särskild förutsättning för

tagande i förvar. Dessutom förutsätts att de övriga säkringsåtgärderna utifrån en individuell bedömning har konstaterats vara otillräckliga och att tagande i förvar konstaterats vara nödvändigt som en sista utväg. Innan beslut om tagande i förvar fattas ska barnet höras och en socialarbetare ges tillfälle att bli hörd. När det gäller ett barn som ska tas i förvar tillsammans med sin vårdnadshavare krävs det dessutom att tagandet i förvar är nödvändigt för att upprätthålla familjebanden mellan barnet och dess vårdnadshavare. Tagande i förvar av barn som vistas i landet utan vårdnadshavare begränsas i lag så att endast barn som fyllt 15 år kan tas i förvar. Om barnet har sökt internationellt skydd får hen inte tas i förvar förrän ett beslut om avlägsnande ur landet av barnet har blivit verkställbart.

Ärenden som gäller tagande i förvar omfattas av noggrann domstolsövervakning. Rättsskyddet för den som tagits i förvar säkerställs genom att ett ärende som gäller tagande i förvar alltid ska föras till tingsrätten utan dröjsmål. Genom de ändringar som nyligen gjorts i utlänningslagen säkerställs dessutom i fortsättningen att ett ärende som gäller tagande i förvar behandlas på nytt i tingsrätten med tre månaders mellanrum ex officio, om ärendet inte redan dessförinnan har behandlats på begäran av den som tagits i förvar.

Barn tas mycket sällan i förvar i Finland. Enligt statistikuppgifter från förvarsenheterna hade två minderåriga tagits i förvar vid förvarsenheten i Helsingfors 2023 (båda utan vårdnadshavare) och tre vid förvarsenheten i Joutseno (alla med sin vårdnadshavare). År 2024 togs sammanlagt sex minderåriga i förvar vid förvarsenheten i Helsingfors (alla med sin vårdnadshavare). Under detta år hade inga minderåriga tagits i förvar vid förvarsenheten i Joutseno.

Man strävar också efter att trygga barnets bästa genom att i lagen föreskriva om kortare maximitider för hållande i förvar. Ett barn som saknar vårdnadshavare och som tagits i förvar ska frigges senast 72 timmar efter det att barnet togs i förvar. Av särskilda skäl kan tiden i förvar förlängas med högst 72 timmar. Genom de ändringar som nyligen gjordes i utlänningslagen lades en separat maximitid för hållande i förvar till för ett barn tillsammans med vårdnadshavare. Enligt den kan ett barn som tagits i förvar tillsammans med sin vårdnadshavare hållas i förvar i högst tre månader och tiden kan under vissa förutsättningar förlängas med ytterligare tre månader i en situation där barnet ska avlägsnas ur landet.

I praktiken har de faktiska tider barn hållits i förvar varit korta. De genomsnittliga förvarstiderna för barn utan vårdnadshavare har inte överskridit två dygn. Den faktiska förvarstiden för barn som tagits i förvar tillsammans med sin vårdnadshavare var i genomsnitt mindre än fem dygn vid förvarsenheten i Helsingfors 2024. År 2023 var antalet förvarsdygn för minderåriga tillsammans med sin vårdnadshavare vid förvarsenheten i Joutseno sammanlagt 18.

I utlänningslagen föreskrivs också om alternativa säkringsåtgärder till tagande i förvar. Dessa är anmälningsskyldighet, skyldighet att överlämna resedokument eller biljett till en myndighet, ställande av säkerhet, boendeskyldighet och boendeskyldighet för barn. Användningen av dessa

säkringsåtgärder som är lindrigare än tagande i förvar bedöms alltid innan beslut om tagande i förvar fattas. Den slutsats man kan dra av statistiken är att man i flera situationer har lyckats hitta någon annan lösning på barnfamiljernas situation än tagande i förvar.

Helsingfors 23.4.2025

Inrikesminister Mari Rantanen